

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Ростислав Йовчев,
НМА „проф. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ“

Вътрешен член на жури за заемане на академичната длъжност „Доцент“

С единствен кандидат гл. ас. д-р Маргарита Илиева - Катедра „Пиано“
ТКДФ, НМА „проф. Панчо Владигеров“

В последните три десетилетия, често битува не само сред музикантите, но и като че ли сред представителите на всички гилдии следната фраза: „Много е добър, има страхотно бъдеще, но вече напусна България“. Създаде се чувството, че ако си отличен професионалист, то мястото ти не е в родната страна, защото условията за реализация на Запад са далеч по-примамливи. В сферата на музиката подобна реалност е доста тъжна, като имаме предвид фактът, че българският народ е много талантлив, а за изграждането на един успешен музикант стои многогодишен труд и усилия- негови собствени, на педагога му и на родителите му.

Едно щастливо изключение от тази тенденция е младата пианистка Маргарита Илиева. Тя избра България за своя страна на реализация и за своята „Христова“ възраст успя да се докаже като водещ инструменталист и педагог. Всички нейни участия се очакват с интерес от публиката, защото в своята същност те са многопосочни. Пианистката търси творческото предизвикателство от избора на програма, сценични партньори, през овладяването на почти винаги сложен както технически така и интерпретационни задачи репертоар и винаги въздействащото му емоционално и с дълбочина представяне на сцена.

Маргарита Илиева защити убедително своя художествено-творчески докторат, свързан с българската камерна музика, блестящо зае академичната длъжност „главен асистент“ след успешно издържан конкурс през 2016г., а многобройните ѝ различни творчески изяви, включително педагогически успехи доведоха до решението на катедра „Пиано“ да обяви за тази позиция място за „доцент“. Логично е в днешно време, подобни ярки дарования да бъдат стимулирани със сравнително бързо академично израстване, като специална мотивация за тяхната успешна бъдеща кариера в родно висше учебно заведение.

За своята кандидатура, Маргарита Илиева е подготвила пълния набор документи, своеобразна представителна извадка на изявите ѝ, които ни заливат от разнообразните концертни афиши с нейното име.

Минималните национални изисквания са изпълнени по всички показатели, като ми се иска да се спра на спецификата на няколко от тях:

Трите солови концертни програми, първата от които обхваща френската музика от средата на 20 век- „Сати и Шестте“, програма, уникална за България се обръща към естетическия кръг на 6-те значими френски творци, които оставят своя отпечатък върху цялостната картина на музиката от средата на миналия век. Стремешът към прозвучаване на нови творби от ръцете на един млад и талантлив интерпретатор, каквато е Илиева продължава в друг проект, засягащ „Български прочити на сонатата“. Това интригуващо заглавие включва като съдържание сонати за соло пиано от Ал. Танев, Пл. Джурев, В. Казанджиев (световна премиера), Св. Христов (световна премиера), М. Панайотов (световна премиера). И ако първите трима автори не се нуждаят от представяне (с малката забележка, че сонатата на Казанджиев е световна премиера), един истински дълбоко колегиален жест на Маргарита Илиева е да покаже на специализираната публика избрани млади творци, които не блесят под „светлината на прожекторите“, но със своите постижения в крупната форма продължават традициите на тези, с които нашата музика се гордее в течение на десетилетия.

Не на последно място поставям и двата рецитала с бразилска музика в София и Варна, на които кандидатката показва една също така непозната (най-вече географски) музикална култура, спечелила обаче отдавна своето реноме сред световния музикален елит. Ще спомена, че произведенията на Камарго Гуарниери, Клаудио Санторо, Франсиско Миньоне и др. са сериозно предизвикателство към пианизма и изискват комплексни инструментални качества, такива каквито Маргарита Илиева притежава във върхова степен.

Разлиствайки огромната (не само за млад музикант, но и за зрял пианист) справка, ми е трудно да избира оттук нататък най-въздействащото от тази наистина впечатляваща и неуморна дейност. Всяко едно участие, било то дълъг и тежък с интерпретационните си проблеми концерт, солиране на оркестър, камерна изява подсказва изключително сериозен прочит на това, което ще се представи, тънък усет за баланс, дълбоко познание на всеки детайл и уникална комбинация на емоционалност и

артистизъм- привилегия на истинските явления в нашето прекрасно изкуство. Изпълнение на В. А. Моцарт – Концерт за пиано и оркестър № 9, Es dur със Софийска флихармония и диригент от мащаба на Хория Андрееску, Концерт с Румен Трайков – пиано - „Оливие Месиен - Образи на словото Амин”, серията камерна концерти с най-известни имена от българския концертен подиум - Анатоли Кръстев (виолончело), Николай Стойков (флейта) и Стоимен Пеев (цигулка), Теодора Несторова (сопран) и Теодора Атанасова (виолончело), Христо Овчаров (контрабас) (изяви в Кипър), Вера Николова – мецосопран, Ангелина Налбантова (цигулка). Обхванатият репертоар е огромен и включва творби от различни стилове, епохи, жанрове, инструментални състави. Може само да се адмира тази невероятна работоспособност, съчетана с свръхбърза природна даденост да се обхване нова творба в технически и интерпретационен план и изключителен талант в областта на ансамбловата музика, който съчетава сложен комплекс от качества, които изграждат въздействащо сценично присъствие, взаимно проникване в мисълта на партньора и оценявано от публиката с честия въпрос – „Ама Вие отдавна ли свирите?“.

От приложения списък със студийни записи, бих искал да изтъкна: : Л. Пипков - Концерт за пиано, духови и ударни, творбите на Милен Панайотов. Маргарита Илиева е партньор в осъществените звукозаписни проекти със Стела Димитрова-Майсторова, Елена Механджийска (сопран), Атанас Кръстев (виолончело), Иван Тирион (баритон), вокална формация Bella voce и др. И отново впечатляващ репертоар, който е овладян в съвършенство от пианист и партньор- инструменталист, или певец, който показва големия диапазон на търсения на младата пианистка, която разчитайки на прекрасното си „можене“, търси всевъзможни предизвикателства, които я извеждат във все по-висши музикални нива.

Би ми се искало да обърна внимание на приносните моменти на творческата ѝ дейност, изложени от кандидатката в качеството на реабилитационен труд. Веднага прави впечатление, че освен наблягане на вече по-горе споменатите изяви, които истински обогатяват българския музикален живот, Маргарита Илиева представя и друга особено ценна своя дейност- участието ѝ в образователни проекти. Всички сме наясно колко безвъзвратно време е загубено в неуспешни начини за образование на българското младо поколение в истинските ценности на световното музикално наследство и каква отговорност е да се наемеш да създадеш нещо стойностно и същевременно занимателно и модерно за да привлечеш

тази трудна като реакции аудитория в постигането на качествен резултат. Именно в това се състои приносния характер на тази част от огромната дейност на кандидатката. Заедно с други две колежки, тя участва в идейния замисъл, сценария и организацията на два проекта - „Червенокосият абат” и „Усмивката на Моцарт”, които намират място в Националната художествена галерия. Наред с чисто образователните цели, кандидатката обобщава постигнатия ефект на този вид изява с думите: *„концерт-спектаклите да се превърнат в едно своеобразно интерактивно пътуване във времето, като поднасянето на информацията се съобразява с възрастта на публиката, а синкретизмът в изкуствата присъства на различни нива във всяка постановка“*. Този проект, както и следващият- „Кой стои зад музиката“, в който Илиева е водещ и е изнесен 9 пъти в страната- общообразователни училища, кино „Влайкова“ и Двореца в Балчик показва за пръв път (поне в моята дайност като рецензент) случай, в който кандидатът надхвърля в голяма степен тясната като спектър работа на концертирация артист, пък било то и съчетана с педагогическа дейност, превръщайки се в артист в широкия смисъл на тази дума. При това, артист, напълно осъзнал ролята си на интелектуалец, който разкрива непознати страни от своята професия на бъдещите поколения на нацията. Това е факт, който издига наистина Маргарита Илиева в ролята ѝ на съвременен будител, който притежава талант в различни сфери в изкуството.

Ограниченият обем на Становището не ми дава възможност да се спра още по-детайлно на нейните непрестанни търсения, но ми се иска да не оставя на последно място включените в справката *„Гласове нечути” – Авторски проект на Петър Дундаков и Пол ван Брюхе, съвместно с Марийке Костер – мецосопран, Вера Гиргинова – сопран, Анет Артинян – виолончело и Божана Юрганджиева – ударни, концерт, изнесен в Държавна опера- Пловдив, или серията концерти с вокалния състав “Bella voce”- „Кабаре модерн”, „Времето на Амадеус”, „Летни ноци” и „Влюбеният пилигрим”*. Към това добавям и участието в концерти, посветени на музиката на Скандинавия – Норвегия (2019г.) и Швеция, (2012г.)

Всичко казано по-горе доказва и извода, към който бих искал да призова и моите колеги от научното жури - **с пълна убеденост предлагам да утвърди кандидатурата на гл. ас. д-р Маргарита Илиева за**

академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ в НМА „проф. Панчо Владигеров“.

проф. д-р Ростислав Йовчев

София, 20 декември 2020г.